DR. NAGY RÓBERT

mesko Ilona

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom Mezey István grafikusművésznek (Kazincbarcika) a könyv és borítója megtervezéséért, valamint szerkesztéséért.

Ugyancsak köszönettel tartozom Meskó Ilona zeneszerző és karmesternek (Budapest) az életrajzi adatok és fényképek közrebocsájtásáért.

Végül köszönettel tartozom Hazag-Szabon Anett könyvtárosnak (Kazincbarcika) a számítógépes szövegszerkesztésért és a dokumentumok felkutatásáért.

Előszó

E kis könyv megírása idején Meskó Ilona 26 éves. Mikor elolvastam életrajzát, meghökkentem! Miként lehetséges, hogy egy fiatal, törékeny hölgy ennyi mindenre képes? Egyrészt még tanul nagy hírű Zeneakadémiánkon karmesteri szakon. E mellett az általa alapított Ventoscala Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője és karmestere, s így évenként több hangversenyt vezényel. Ezen kívül korrepetitor a Weiner Leo Zeneművészeti Szakközépiskolában, ahol még zeneszerzés főtantárgyat és ehhez tartozó melléktárgyakat tanít! A felsoroltak külön is egész embert kívánnának, de Meskó Ilona még egy kortárs zenét játszó kamaraegyüttesben zongorázik, és természetesen főhivatásának is él; zenét komponál, hiszen zeneszerzés szakon végzett a karmesteri tanulmányok előtt, s kompozícióival első díjakat nyert! Nem véletlenül írtam le mottóként Igor Markevitch gondolatait. Csak remélni tudom, hogy a Teremtő, aki ilyen tehetséggel áldotta meg ifjú alkotóját, erőt és egészséget biztosít számára hivatása és munkája ellátására is.

Életrajzok általában akkor íródnak jeles művészekről, ha már nincsenek az élők sorában, vagy esetleg idős korukban. Miért ne lehetne egy tehetséges, ifjú művészről is írni még pályája kezdetén, pláne ha már annyit „letett az asztalra”, mint Meskó Ilona. Rendhagyó módon ezért született e kis könyv.

Meskó Ilona

Gondolatok egy fiatal zeneszerző-karmesterről

„Zenét teremteni – hatalmas, energiát felemésztő
tevékenység,
amely egész embert kíván.”
[Igor Markevitch]

„A vezénylés: megélni a kezdet és vég egyidejűségét.
Érzelmek kifejezése hanggal mióta a világ fennáll –
emberi kifejezési mód. Zene mindig lesz, a zene mi magunk
vagyunk.”
[Sergiu Celibidache]

I. Bevezetés

Zeneszeretetem révén több évtizede járok hangversenyekre és operákba, s így volt módom tapasztalni, milyen jelentős szerepe van a karmester qualitásának a zeneszerzők műveinek tolmácsolásában. Még volt szerencsém élőben látni és hallani Ferencsik Jánost mind hangversenyteremben (Brahms: Németh Requiem) mind operában (Wagner:

Nürnbergi Mesterdalnokok, Bartók: A csodálatos mandarin, Richard Strauss: Salome). Az Ő előadásai alatt a hallgatóság azonnal érezte személyiségének kisugárzását, vezénylése révén a levegő „elektromossággal" telt meg, szeme villanásával többet ért el, mint más egyéb mozdulatokkal. Halála (1984-ben 77 éves korában) valóban pótolhatatlan űrt hagyott a magyar zenei életben.

A magyar karmesterek közül még több évtized távlatából is emlékszem Kertész Istvánra, akit gimnazista koromban láttam egyetlen egyszer egy Margitszigeti Szabadtéri Színpadi előadáson; Auber: Fra Diavolo c. vígoperáját vezényelte hatalmas sikerrel, s felesége Gáncs Edit énekelte az opera női főszerepét (Zerlinát), aki igen csinos, dekoratív fiatal hölgy volt, s remek énekes színész.

Az 1950-es évek közepétől mint orvostanhallgató, majd fiatal orvosként Debrecenben éltem, s ez időszak alatt több jelentős karmester-egyéniséggel találkoztam hangverseny ek ill. operaelőadások alkalmából, így az akkor Debrecenben élő és ott tevékenykedő Rubányi Vilmossal (Debreceni Filharmonikusok és a Csokonai Színház

operarészlegének vezetőjeként) Blum Tamással – aki operakarmesterként és opera szövegkönyv fordítóként is ismert volt, s ott élt akkor Pongrácz Zoltán zeneszerző-karmester, aki hangversenyeket is vezényelt, de zeneszerző-ként is bemutatkozott Debrecenben.

A külföldi karmesterek közül e városban szerepelt ebben az időszakban Jevgenyij Mravinszkij a Leningrádi Filharmonikusok élén, élményt adó előadásban szólaltak meg Sosztákovics szimfóniái, s itt láttam még vezényelni Lamberto Gardellit, majd később (mikor már Nyíregyházára kerültem) a Debreceni Filharmonikusok vezetőjeként Karolosz Trikolidiszt.

A XXI. században is őrzök egy-egy élményhozó előadást; néha Budapestre feljutván, így 2004 tavaszán az olasz Claudio Abbadó szuggesztív Mahler: IX. szimfóniájának interpretálását a „Gustav Mahler" ifjúsága zenekarának élén, de ugyancsak nagyhatású volt 2007. februárjában Mahler VIII. (Ezrek) szimfóniája Fisher Ádám vezényletével. (Magyar Rádió szimfonikus zenekara és énekeskara valamint gyermekkórusa, a Debreceni Kodály Kórus és neves szólisták

közreműködésével.)

Szűkebb hazámban Borsodban is voltak jelentős események, 2005. június 12-én a Miskolci Operafesztivál keretében karmesterként fellépő és nagyszerű előadást produkáló – operaénekesként már világhírű argentin tenor – José Cura szereplése a Magyar Rádió Zenekara és Énekkara élén. [Rossini: Stabat Mater, Kodály: Budavári Te Deum]

Ugyancsak jelentő esemény volt Miskolc Zenei Életében 2006. október 9-e, amikor Liszt: Szent Erzsébet legendája c. oratóriuma került előadásra az újonnan létesült Művészetek Házában Kovács László karnagy kitűnő vezényletével, a Miskolci Szimfonikusok, a Nemzeti Énekkar és jeles szólisták közreműködésével.

Az eddigi felsorolásokból is kitűnik, és ismereteink is azt támasztják alá, hogy a világ jelentős zenei centrumainak élén (zenekarok, operaházak) férfi karmesterek állnak, vagy álltak, s akik közül számos magyar származású is volt, elég, ha utalok Reiner Frigyesre, Széll Györgyre, Ormándy Jenőre, Fricsay Ferencre, Solti Györgyre, Doráti Antalra, s a már említett Kertész Istvánra. A videokazetták, majd a DVD-k

révén ma már minden jelentős élő, vagy közelmúltban elhunyt neves külföldi karmester látható művészi munkája (vezénylés) közben. De szinte kivétel nélkül ezekben is férfi karmesterek láthatóak.

A karmesterséget talán mindig is férfi hivatásnak tekintették, s a XIX. században el sem lehetett képzelni, hogy hölgy állhat a pulpituson. Még a XX. század első felében is kuriózumnak számított a női karmester, de a század második felében már megjelent egy-egy női karnagy a zenekarok élén, s én sem gondoltam valaha, hogy éppen egy fiatal hölgy-karmester lesz a kedvencem a XXI. század elején.

II. Megismerkedés, első benyomásaim

Ha Budapesten járok, általában betérek a Zeneakadémia előterébe, megnézem a hangversenyek plakátjait, átolvasom a „Fidelio" c. zenei füzetet. Így történt ez 2006. tavaszán is. S e füzet egyik oldalán a lap munkatársa három hölgy karmestert arról kérdezett, előny-e, vagy hátrány a zenekar előtt, ha egy hölgy áll a pulpituson? A kérdezettek közül Váradi Katalin neve előttem is ismert volt, a másik két

ifjú hölgyről eddig nem hallottam. A legérdekesebbnek Meskó Ilona nyilatkozatát találtam, s a lapban megjelent arckép fotó is megnyerő külsejű fiatal nőt ábrázolt. S „mit ad Isten", 2006. május 17-én reggel a Bartók Rádiót hallgatván a kulturális hírekben közölte a bemondó, aznap du. 17^{30}-kor a Zeneakadémián lesz Vámosi Nagy Zsuzsa fuvola-diploma koncertje, s a kísérő zenekart Meskó Ilona vezényli! Megörültem a hírnek, hiszen sohasem láttam életemben női karmestert vezényelni, s elgondolkoztam, egyáltalán hol vezényelhetnek Magyarországon női karmesterek (arról tudtam, hogy Váradi Katalin főleg zenés színházakban tevékenykedik). Mivel ekkor még Balassagyarmaton dolgoztam, nem volt probléma bejutni a koncertre.

A hangverseny során több kellemes meglepetés ért. Az első, hogy a diploma-koncert egyik száma Meskó Ilona által írt fuvola-verseny volt, ami egyértelművé tette számomra, hogy a karmester hölgy egyben zeneszerző is, a második kellemes benyomást Meskó Ilona személyisége és vezénylése jelentette. A zenekar előtt megjelent egy nagyon fiatal, filigrán, sötéthajú, bájos arcú hölgy, aki kora ellenére határozott mozdulatokkal

fogta össze a zenekart, vezénylési módja mégis minden külsőségektől mentes volt, ugyanakkor energikus és nőies, ez utóbbi bal keze finom mozdulataiban nyilvánult meg egyrészt, másrészt mindig volt a zenekar felé egy-egy mosolya. A csupa fiatalokból álló zenekar láthatóan és hallhatóan „ifjú tűzzel" követte karnagyuk irányítását.

Nos – mint később megtudtam – ez a zenekar volt az ún. Ventoscala Ifjúsági Zenekar, melyet 2003-ban Meskó Ilona alapított a Zeneakadémián végzett pályakezdő muzsikusokból. Mindez a fiatal zeneszerző-karmester jó szervező készségét dicséri, mivel „nem állt sorba", hogy esetleg valaki észreveszi a zenei élet tülekedésében, hanem egy olyan zenekart alapított, amelynek célja sokrétű, s ennek révén számos meghívást kaptak a Zeneakadémia keretein kívül is.

Zeneszerzőként is kellemes meglepetés volt számomra Meskó Ilona fuvola-verseny műve. A zenekari kíséretben, a finom, sokszor „éteri" hangzások mellett, egyedi-egyéni dallamok voltak, ez utóbbiak ritkán bukkannak fel a XXI. századi alkotásokban. A koncert végén megkerestem Meskó Ilonát, hogy gratuláljak művéhez és vezényléséhez, melyek

számomra igazi élményt jelentettek. Örömömre szolgált, milyen szerényen és kedvesen fogadott, rendelkezésemre bocsátotta a zenekari program és szereplés elérhetőségeit, s így már a továbbiakban nyomon tudtam követni a Ventoscala Zenekar koncertjeit, s amikor módom volt, el is menetem hangversenyeikre.

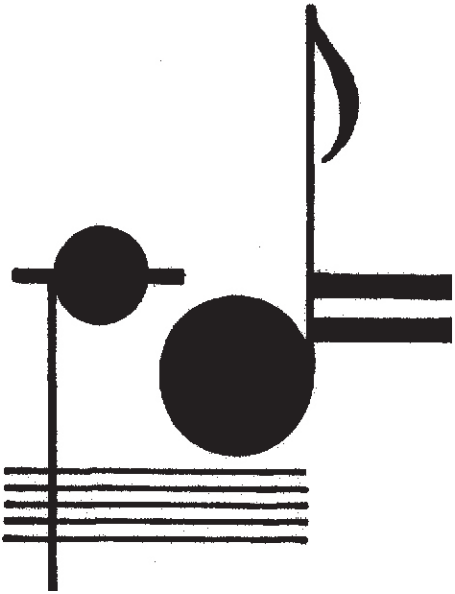

III. Újabb élmények

A Ventoscala Zenekar honlapjáról értesültem, hogy Donizetti: „Rita" c. egyfelvonásos operája Meskó Ilona betanításával szólisták és a Ventoscala Zenekar közreműködésével előadásra kerül. A bemutatóra nem tudtam elmenni, de 2006. augusztus 25-én a Pesthidegkúti Nyári Fesztivál keretében az operaelőadás ismét színre került. A zenetörténet szerint Donizetti ezt a szellemes kamaraoperáját (mindössze egy női és két férfi szereplővel- kórus nélkül!) saját szórakoztatására írta, s a zeneköltő életében előadásra sem került, Magyarországon pedig nem emlékszem, mikor játszották utoljára. Meskó Ilonát dicséri a feltámasztás és az opera sikere, mely könnyed, dallamos, igazi kikapcsolódást jelentő mű, s a három fiatal énekes [Péter Cecília (Cecilia Lloyd), Derzsi György és Hámori Szabolcs] is kitűnően játszott és énekelt a kb. 50 perces alkotásban.

2006 őszén a budapesti Művészetek Palotájában olyan művészegyéniségnek volt kísérője a Vendoscala Ifjúsági Zenekar Meskó Ilona vezényletével, mint Horgas Eszter fuvolaművész, aki Vivaldi: „Négy évszak" c. művét

hegedűszóló helyett fuvolaátiratban adta elő hatalmas sikerrel (sajtó értesülés alapján ugyanis sajnos az előadáson nem tudtam jelen lenni.)

2006. december 3-án a Magyar Rádió Márvány-termében viszont ismét láthattam és hallhattam a zenekart, amely Mozart: Haffner-szerenádját játszotta, természetesen karmesterük, Meskó Ilona, vezényletével. Ez a több, mint egy órás alkotás vezénylése fizikailag sem akármilyen teljesítmény, de Meskó Ilona zeneileg is élményt nyújtó előadása kifejezetten dicséretre méltó volt. Igen jól összefogta a nagy létszámú zenekart s bal kezének egy-egy finom mozdulatával a halk részek is „életre" keltek. Vezénylés közben mindig volt egy kedves, biztatató mosolya a zenekari művészkollégák felé, s a karmesteri ösztönzés meglátszott a zenekar kifogástalan, művészi élményt nyújtó teljesítményén.

2007. április 14-én ismét sikerült feljutnom Budapestre, mivel a BM Dunapalota Színháztermében adott jótékonysági koncertet a Ventoscala Zenekar Meskó Ilona vezényletével. A hangversenyen közreműködött Vámosi Nagy Zsuzsa fuvolaművész, aki két Mozart, egy Saint-Saëns mű

mellett újra eljátszotta Meskó Ilona fuvola-koncertjét is. Előzetesen egyszer említette egy beszélgetés alkalmával a zeneszerző, hogy a hangszerelést át fogja dolgozni, s bár nem vagyok zeneszakértő, most egységesebbnek tűnt a fuvola-verseny, a zenekari hangzás teljesen összhangban volt a fuvola szólammal, jól érvényesültek a finom részletek, s élmény volt Vámosi Nagy Zsuzsa játéka is. A fuvola produkciók előtt a zenekar egy-egy nyitányt játszott [Mozart: Figaro házassága illetve Mendelssohn: Hebridák c. műveit]. Bár igen sokszor hallottam ezen alkotásokat (főleg rádióból) meglepett a friss, dinamikus előadás, melyben a fiatal karmester-hölgy nagyszerű csúcspontokat produkált, s energikus vezényletével alkotó módon közvetítette a zeneszerzők gondolatait. Amikor 2007 őszén ismét „betévedtem" a Zeneakadémiára s nézegettem a műsorfüzeteteket, összefutottam Meskó Ilonával, aki megajándékozott zeneszerzői DVD lemezével, amelyen három mű látható, hallható. Első az „Eszmélet" c. zenekari darab (szvit), mely modern alkotás, nagyzenekari mű, kezdeti fortissimóval, majd több szólisztikus epizóddal (fuvola, hegedű, hárfa) kamarazenei kísérettel, amelyek után visszatér

az összzenekari hanghatás, majd az érzelmek viharai ismét lecsendesülnek, s a fuvola, majd a hegedűk „éteri" hangzása után a rézfúvók belépésével ismét fortissimóra válik a hangerő, majd ismét lírai hangra szelídül a hangzás és a fuvola szólamával fejeződik be a mű. Mint érdekességként jegyzem meg, a zenekarban tangóharmonika is szerepelt.

A DVD-n talán a második mű a legegyedibb alkotása Meskó Ilonának. A címe: Nárcisz és Psyché dalai (Weöres Sándor költeménye alapján), amely az éneknek, táncnak, pantomimnak és zenének olyan egysége, melynek látása, hallása élménnyel tölti el a zenére fogékony hallgatót. Csak egy cselló szól a zongorakíséret mellett, egy szoprán hang énekel, s egy férfi és nő táncol. Nem véletlenül nevezi Meskó Ilona ezen művét összművészeti alkotásnak.

Úgy gondolom, a fiatal zeneszerző rendelkezik azzal az „Isteni adottsággal", amelyet nevezhetünk veleszületett zenei tehetségnek, hiszen zeneköltőnek születni kell! A zeneszerzés technikáját meg lehet tanulni, de a belső ihletből eredő zenei gondolatok misztikus, lelki eredetűek, s Meskó Ilona ilyen tulajdonságokkal is rendelkezik. Az is biztos, hogy Meskó

Ilona számára a vezénylésnél előny, hogy zeneszerző is, mert mint alkotó más módon közelíti meg a műveket. A belső indíttatás és lobogás olyan pluszt jelent a zenekarnak is a zenehallgatónak is, amit ugyan szavakkal nehéz kifejezni, de ez jelenti azt az élményt, amely megérinti a lelket is. Talán ez a legfontosabb egy zenemű tolmácsolásánál. A DVD-n a harmadik szám a „Fuvola-verseny", melyről már előzőkben írtam.

Ha véleményem szubjektív jellegű is, a XXI. században magyar és nemzetközi viszonylatban Meskó Ilona válhat jelentős zeneszerzővé és karmesterré a hölgyek között, s az is biztos, hogy meg fogja állni helyét olyan hivatásokban, melyeket eddig a férfiak kiváltságának tekintettek.

Életrajz

Meskó Ilona Debrecenben született; édesapja zongoraművész volt. 6 éves korában kezdett zongorát tanulni, 13 évesen felvették a Debreceni Konzervatórium előkészítőjébe, de zeneszerzés szak nem indult, ezért Budapestre jött és a Bartók Béla Konzervatóriumban folytatta tanulmányait. Végzés után nyert felvételt a Zeneakadémiára.

Először zeneszerzésszakon végez a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, majd ugyanott folytatja karmesteri tanulmányait. Zeneszerzés tanárai Vajda János, Kocsár Miklós, Csemiczky Miklós és Petrovics Emil voltak, míg karmester-szakon oktatói Gál Tamás, Ligeti András és Youri Simonov.

2001-ben a Zeneakadémia által rendezett „Kincses" nevet viselő zeneszerzőversenyen a legjobb előadó díját nyeri el, s 2003-ban ugyanezen versenyen zeneszerzőként I. helyezést ér el. Hasonlóan I. helyezést nyer 2002-ben a Vántus István zeneszerzés versenyen, melyet 35 éven aluli magyar és határon túli magyar zeneszerzők részére hirdettek meg.

Ösztöndíjasként részt vett Sári József ausztriai és Betsy Jolas franciaországi zeneszerző kurzusán. 2004-ben lehetősége nyílt a Zeneakadémia révén, hogy NewYork-ba utazhasson, ahol a Juilliard School biztosított koncertlehetőséget „Szénnévált szeretők" c. művének bemutatására.

2006-ban elnyerte a Kodály ösztöndíjat, melynek célja, hogy tehetséges fiataloknak nyújtson segítséget a pályakezdéshez, s kedvező feltételeket teremtsen magas színvonalú alkotótevékenységhez.

Zeneszerzőként főleg előadók kérésére komponál, művei elhangzanak a kortárs zenei sorozatokban (pl.: Bartók Rádió: Korunk zenéje – Fészek Művész Klub: Új magyar művek hangverseny ciklusa – Ifjúsági Kortárs Zenei Esték – Őszi-Tavaszi Fesztiválok, Mini Fesztivál) 2004-ben a Római Magyar Akadémia felkérésére komponált.

Ami igazán sokat jelent az ifjú zeneszerzőnek; a vele egykorú művésztársak felkérése: új művek diploma hangversenyükre (2006: Fuvola-verseny, 2007: Harsona verseny) is, ahol fiatal kora ellenére már a zsűriben is helyet foglalt.

Meskó Ilona keresi az együttműködés lehetőségét

olyan fiatal művészekkel a tánc, a képzőművészet, az irodalom és a film terén, akikkel közösen új alkotást tud létrehozni (ilyen „összművészeti” alkotás született 2006-ban Weöres Sándor: Nárcisz és Psyché ciklusa nyomán). Zenei terméseiből eddig egy jelent meg kiadásban egy másik művéből Z-felvételt készített a Bartók Rádió, a Rádiótól két alkalommal kapott felkérést új mű megírására. Az egyik alkotás megjelent olyan lemez sorozatban, amelyen a világ legtávolabbi tájairól származó zeneszerzők róják le tiszteletüket szóban és kompozícióikkal Bartók Béla iránt, s Magyarországot Meskó Ilona képviselte, amire jogosan lehet büszke! A fiatal zeneszerző tagja a Magyar Zeneszerzők egyesületének és a Vántus István Társaságnak.

Az előszóban már említettem, Meskó Ilona számos tevékenysége mellett tanít is a Weiner Leo Zeneművészeti Szakközépiskolában. Pedagógusként arra ösztönzi növendékeit, hogy legyenek nyitottak a világ más részeiről jövő irányzatokra, zeneszerzési stílusokra és minél jobban ismerjék meg a társművészeteket. Ugyanakkor a külföldi példával ellentétben a Magyarországon bevált zeneszerzés-tanítás

módszereit követi, miszerint nagy hangsúlyt fektet a stílusgyakorlatok írására és a magyar zenei kultúra örökítésére, mivel ez utóbbit tartja a fiatal zeneszerzők feladatának. Meskó Ilona eddig 26 verset zenésített meg magyar költőktől, s Ő az első női zeneszerzés tanár hazánkban közép és felsőfokon! Mindez, a kihívás mellett felelősséggel is jár.

Karmesteri pályája a Ventoscala Szimfonikus Zenekar alapításával kezdődött. Meskó Ilona célja a tehetséges fiatal zeneakadémisták összegyűjtése volt egy értékes műhelymunka megalapozásában, mivel a mai fiatal, diplomás zenészeknek minimális esélyei vannak elhelyezkedésre. E célhoz komplett kamaraegyüttesek csatlakoztak, ami minden szempontból a legjobb kezdés volt. A zenekar mindenféle állami és magánjellegű támogatás nélkül alakult és működik jelenleg is, ami a mai anyagi beállítottságú világban igen ritka, de ezáltal könnyen belátható mi motiválja a zenekar tagjait és fiatal vezetőjüket, Meskó Ilonát.

A zenekarban kitartó munka folyik és a fejlődés igen erős. Az alapító tagok közül sokan maradtak karmesterük mellett annak ellenére, hogy lediplomáztak, állást kaptak, vagy

hivatásos művészként folytatták pályájukat. A légkör, a szellemiség általuk maradt az eredeti célnak megfelelő, fejlődést igénylő, baráti. Az utánpótlás érdekében a Zeneakadémia alsóbb évfolyamai felé is nyitott a Ventoscala Zenekar, így a diákok még az iskola „védőbástyái" között szerezhetnek tapasztalatokat a zenekarban folyó munkáról, s így olyan gyakorlatra tehetnek szert, melyet pályájuk későbbi szakaszaiban is eredményesen kamatoztathatnak.

Meskó Ilona folyamatosan együttműködik fiatal szólistákkal, verseny-győztesekkel, rendszeresen biztosít bemutatkozási lehetőséget zenekara által fiatal zeneszerzőknek. Legkiemeltebb feladatnak tartja a kortárs zeneművek bemutatását, műsoron tartását és a közönséggel való elfogadtatását. Számos kortárs mű ősbemutatója fűződik Meskó Ilona és a Ventoscala Szimfonikus Zenekar nevéhez.

Hazai karmesterverseny hiányában Meskó Ilonának még nem volt alkalma komolyabb megmérettetésre, esetleges támogatást külföldi versenyzésre szeretné felhasználni. Vendégkarmesterként eddig a Marosvásárhelyi Szimfonikus Zenekart és a Miskolci Szimfonikusokat vezényelte.

This small book is a portrait about a young Hungarian lady composer and conductor. She is Ilona Meskó.

The author (who is an physician) never has seen woman-conductor before Ilona Meskó's meeting, but the young lady's conducting was powerful, dynamics, in addition to had a feminine-charme. She always could hold together her orchestra and being a composer, too she could play another composers' pieces of music on recreator mode. So she became the author's favourit conductor and composer.

The book has been designed (and illustrated) by István Mezey graphic-artist (Kazincbarcika).

27 years of age, living in Budapest for 12 years. Graduated at the Liszt Ferenc Academy of Musics on facultiy music composing. Momentarily she is having her studies on faculity conducting at the same place. Leader end establisher of the Ventoscala Symphonic Orchestra since its start. She works as a coach at the Weiner Leó Secondary School for Music since 2000. Since 2007 she teaches music composing as a main subject, as well as its accessorial subjects. Beyond this participates at a chamber music ensemble playing

contemporary musics. Member of Artisjus Hungarian Society for Copyright Protection, the Hungarian Composers' Union and the Vántus István Society. Cooperated int he music management board of the University of Theater and Film Budapest, the Opera Institute of Liszt Ferenc Academy of Musics, at the Radio France Festival in Montpellier with artist of worldfamous renown.

Her music composing teachers have been: Vajda János, Kocsár Mikós, Csemiczky Miklós és Petrovics Emil.

First prized in 2002 at the Vántus István Music Composing Competition, whitch was appointed for under 35 Hungarian composers. First prized in 2003 at Kincses Composing Competition having been organised by Liszt Ferenc Academy of Musics, at this competiton gained th ebest performer status in 2001. Took part in the Sári József Austrian as well as Betsy Jolas French music composing courses as a scholarship sponsored student. In 2004 gained the opportunity from the Liszt Ferenc Academy to go to New York to perform at the Juillard School her Ashed Lovers. Won the Kodály Zoltán Scholarship in 2006.

Meskó is a regular participant of contemporary events in Hungary, e.g. the Music of Our Age, Series of World Premieres, Youth Contemporary Music Evenings, Budapest Autumn Festival, Spring Festival as well as the Mini Festival. In 2004 she was commissioned by the Hungarian Academy in Rome and in 2007 by the Liszt Academy to write a piece for the Trombone Contest where she was invited as a jury member, too.

Her conducter repertoire consists of over 150 plays already, with more than 70 concerts. As a co-conducter she was invited to Tirgu Mures (Romania), the Miskolc Symhonic Orchestra as well as at Brassai Sámuel Chamber Orchestra.

Her conductor teachers have been: Gál Tamás, Ligeti András, Youri Simonov, Medveczky Ádám and Tihanyi László.

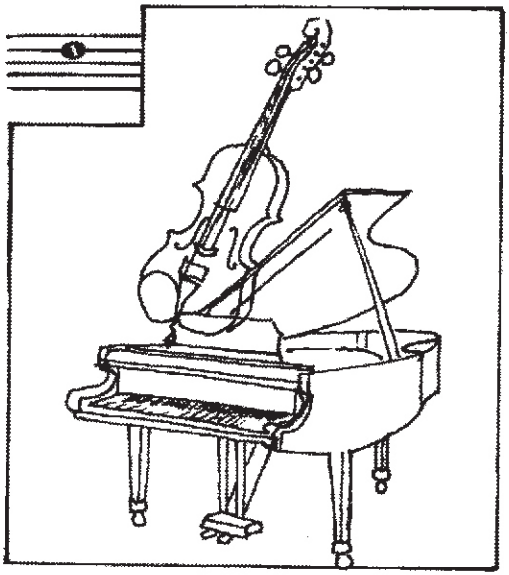

Dokumentumok

Fidelio, 2006. május 12

Véleménye szerint befolyásolja-e a zenekart, illetve az interpretációt, hogy női vagy férfi karmester áll az együttes előtt?

A végeredmény felől megközelítve az a válaszom, hogy nem szabad, hogy befolyásolja. A kérdés viszont ennél egy kicsit bonyolultabb. A legelső tény, amit fontos leszögeznem: ez alapvetően férfiszakma. Nem véletlenül. A történelmi előzményeken, társadalmi körülményeken túllépve mindannyian tisztában vagyunk vele, hogy vannak inkább férfiakra és inkább nőkre jellemző tulajdonságok, képességek. Ehhez a szakmához inkább férfi adottságokra van szükség. Vannak olyan női tulajdonságok, amelyek nem férnek össze a karmesteri munkával, ugyanakkor vannak olyan női adottságok is, amelyek többletet jelenthetnek. Miután nem pusztán nők vagy férfiak vagyunk, hanem gondolkodó emberek, különböző zenei alkatok, magánemberként sem

egyforma habitussal rendelkezünk, hál' Istennek a dolog elég izgalmas. A zenekarok munkájában az évszázadok során kialakult egyfajta viselkedésforma, hierarchia, türelemküszöb, ezt meg kell tanulni, meg kell érteni, nem kell tenni ellene semmit. Ez egyébként azoknak a karmestereknek könnyebb, akik zenekari hangszeren is játszanak. A munka nagyrészt pszichológia. A beleérző képesség, amivel inkább a nők rendelkeznek, igen sokat segíthet a próbák során. A határozottság férfias jegy, de a konkrét zenei elképzelés, illetve a megvalósításhoz vezető instrukciók sokkal fontosabbak, mint a karakán, megfellebbezhetetlen, félelmet keltő stílus. A zenekarnak arra van szüksége, hogy akitől az instrukciót kapja, jó muzsikus és egyben következetes tanár legyen, és nem utolsó sorban igazi művész. Az interpretációra térve: talán ez a legérdekesebb. A női- és férfierő borzasztóan különbözik egymástól. Ezt átérezte már minden ember, akinek van apja, anyja vagy valamilyen formában találkozott a szexualitással. Csak egy dologban azonos a kettő: ez pedig a mértékük, ami szerintem óriási. De ki állítaná, hogy férfierő csak férfiban, női-erő csak nőben lenne? Ez az, ami csodálatos a művészetben, hogy egyszerre lehetünk bármi, és ez által az alkotás pillanatában teljes lényünkkel tudunk hatni.

Muzsika, 2007. február

Művek bontakozóban

Meskó Ilona és a különlegességek

– *Minthogy rovatunkban* Meskó Ilona *most debütál, bemutatkozásként hadd tudakoljam: mit tartasz eddigi zeneszerzői működésedből a legjellemzőbbnek, legfontosabbnak?*

– Vokális kompozícióimat. Eddig főleg szopránra írtam, négy kamarakíséretes dalciklust – a legutóbbi negyven-, a többiek tízpercesek. Született nagyzenekari darabom és Fuvolaversenyem, s írtam sokféle kamarazenét.

– *Akkor hát lássuk a bontakozás különböző fázisaiban lévő újdonságokat!*

– Ismét kamaramuzsika következik. Harsona-zongora-mű, amelyet egy harsonás versenyre írok, tehát a fúvósnak kiemeltebb szerep jut, mint a billentyűsnek, továbbá egy kürt-cimbalom-duót, amelyben viszont egyenrangúak a hangszerek.

– *Mi vonz a harsonához? Hiszen a* Corpus Harsonakvartett *számára már írtál – Fo(u)r Corpus címmel – művet, és az együttes szívesen is tűzi műsorára.*

– Összefonódtam a rézfúvósokkal, baráti szálakon is, sőt már a Konzervatóriumban rezes osztályba jártam. Nincs bennem távolságtartás a rézfúvókkal szemben, nem írok mást számukra, mint mondjuk csellóra. Mára a harsonázás technikailag és zeneileg is fölülmúlta az előző korokat.

– *Elismerem az általad említett fejlődést, de anélkül, hogy alábecsülném a harsonát, halkan megkérdezem: elérheti a zenélés szabadságának olyan fokát, mint a vonósok vagy akár a fafúvók?*

– Valóban, nincs legatója. Ez még karmesterként a zenekarban is zavar, nem csak komponáláskor. Nem tudja például azonos minőségben átvenni a kürt dallamát. Olyan anyagot kell hát írni a harsonának, amely fekszik neki, hiszen sok egyebet tud: dinamikai

skálája széles, a hanghosszúságból következő karakterképző képessége kiváló.

– *Karmesteri tapasztalatod segít a hangszer jellegzetességeihez való alkalmazkodásban?*

– Igen, de ezt szólódarab vagy kamaraműű komponáláskor el kell felejtenem, hiszen a szokásos, olykor "buta" szólamoknál sokkal igényesebbet kell írnom. De hiszen hegedűversenynél sem a tuttista játszanivalóját vesszük alapul. Kaptam megrendelést timpani-versenyre, ott sem abból kell majd kiindulnom, amit a zenekari praxisból tudok az üstdobról. Hasznomra van, hogy a karmester szakon tanulok timpanizni, s noha megijedtem a felkéréskor, már vannak ötleteim. Fiatal vagyok, ebbe még belefér a tévedés is – olyankor persze nem adom ki a kottát a kezemből.

– *Hány pár üstdobra írod a versenyt?*

– Két párra. Nem akarom, hogy majomként kelljen rohangálnia a játékosnak a dobogón a hangszerek között.

– *Visszatérve a harsonához: a zongorakíséretes darabban a hangszerkezelés különbözni fog a kvartettekbelitől?*

– Egészen más lesz. S nem azért, mert itt szólisztikusabb a harsona, hanem mert sok idő telt el, máshol tartok, más ötletek foglalkoztatnak. A harsonakvartettem kevésbé beszédes, kifejező, nincs olyan mondanivalója, mint a vokális darabjaimnak. Az utóbbiaknál persze ezt részben a szöveg teszi, azért is választottam azokat a verseket. A kvartett játék volt a hangerővel, hangszínnel, a most készülő mű viszont expresszív szeretne lenni.

– *A kürt-cimbalom-duó szokatlan összeállítás. Kedveled az efféle kuriozitást?*

– Eleinte csupa szokatlant írtam. A konziban zongorista voltam, ezért főtárgytanárom, *Kocsár Miklós* megtiltotta, hogy zongorára komponáljak. Azzal indokolta, hogy mivel az megy magától is, sose fogom rendesen megtanulni a többi hangszert. Akkor mindenféle kombinációval megpróbálkoztam, így nekem már semmi sem különleges. Most egy előadópáros, *Szakály Ágnes* és *Varga Zoltán*

kért darabot. Eddigi működésem során egyébként jellemző volt ez a "lyuktömködés": olyan hangszercsoportokra kellett komponálnom, amelyek nem rendelkeztek repertoárral. Akkor örültem, hogy írhattam, ma már nem csigáz fel az effajta különlegesség. S ha belegondolunk: amikor egy-egy meglepő hangszerpárosításra aránylag sok darab születik, érdekességét veszti, telítődik a "lyuk"...

– *Attól tartasz, hogy a specifikus párosításokat csak a létrehozók személye tartja össze, s ha ők egy nap abbahagyják, a darab ködbe vész?*

– Nem, hiszen ezek a művészek tanítanak is, s az utódokat is érdekelheti a keletkezett repertoár, ha jó.

– *Eddigi legnagyobb szabású darabod a Fuvolaverseny, melyet átdolgozni tervezel. Miért és hogyan?*

– *Eszmélet* című húszperces darabom még szélesebb apparátusra, nyolcvan fős zenekarra készült. Ezen két évig dolgoztam, a Fuvolaversenyen egy hónapig. Az utóbbi kevesebb és egyszerűbb zenei anyagot tartalmaz. A zenekari kompozíció sokrétűbb, formailag is bonyolultabb. A Fuvolaverseny első tételét rövidnek találom. Eddig nemigen nyúltam vissza már kész partitúráimhoz, most azonban jelentős minőségi emelkedést látok abban, ha nagyobb fantáziával újragondolom.

– *Vokális művek most nem foglalkoztatnak?*

– De igen. Utolért, amitől féltem: kórusművet kell írnom. Énekeltem ugyan énekkarban, de bevallom: sosem szerettem. A kórusszólamot szinte olyan partikulárisnak éreztem, mint egy zenekarit, csak az utóbbiban sokkal több rész adja ki az egészet. Féltem, ha egyszer kórust írok, az nem is sikerülhet. Most egy furcsa megbízást kaptam: olyan karművet kell írnom, amelynek szólamai a zenekariakra emlékeztetnek, s minden csupa hangutánzásból áll, szöveget nem tartalmaz.

Hollós Máté

Nők Lapja, 2007. június 20.

Nagy éji zene

Meskó Ilona alig fejezte be a Zeneakadémia zeneszerző szakát, már bele is kezdett a karmesteri tanulmányaiba. Mindkét pályát férfiak uralják, de ő csinos nő létére ki tudta vívni a helyét a frakkos művészek között, fiatal művészekből szervezett zenekara, a Ventoscala, sikerrel koncertezik. Azt mondja magáról: nem csodabogár, csak tudja, mit akar. Főleg, amikor leszáll az éjszaka.

– Velem minden fontos dolog éjszaka történik – meséli a fiatal művész. – Talán, mert este születtem, fél nyolckor. Akkor kezdek igazán élni. Éjjel két óra előtt nem tudok elaludni. Gyerekkoromban sem tudtam. Még orvoshoz is elvittek a szüleim, mert megijedtek, hogy sose alszom. De az orvos azt mondta, minden rendben. Nekem valahogy pár óra alvás is elég volt. Napközben teszem, amit kell, de ami igazán megérint, az éjszaka jön elő. Zeneszerző és karmester vagyok, ez két külön világ. A karmester extrovertált, sok embert irányít, a zeneszerző pedig magányos. Én legalábbis akkor tudok igazán muzsikát írni, akkor jutnak eszembe a dallamok, amikor éjjel, egyedül ülök a kottapapír előtt. Gyertyát gyújtok, megiszom egy pohár bort, régen még rá is gyújtottam néha, és egyesülök a csönddel. Nem mindig ugyanúgy, nem mindig tökéletesen, de életemben egyszer-kétszer megtörtént már a csoda. Mindig éjjel. Ültem a zongora előtt, bajlódtam a hangokkal, és egyszer csak úgy éreztem, hogy valami megváltozott. Megtaláltam a csöndet, és a csönd muzsikává vált. Azokat a hangokat, azt a muzsikát rajtam kívül addig senki más nem hallotta. Tudom, hogy nem vagyok Mozart, vagy Bach, de a kiválasztott

pillanatokban mégis úgy érzem, én vagyok a világ középpontja. Azt a zenét rajtam kívül senki más nem tudja leírni, mert az csak az enyém, nekem súgta meg az Isten, vagy az éjszaka. Furcsa ezt így elmondani, és szerintem nem vagyok bolond, nem is képzelem kivételesnek magam, de azon a két éjszakán kiválasztott voltam. Valahogy egyesültem a lényeggel, értettem, és a részese voltam. Azért mondhatom magamról, hogy viszonylag normális vagyok, mert reggelre elmúlt. Megnéztem, mit írtam előző éjjel, láttam, hogy egész jó, és dolgoztam rajta tovább.

Alapvetően racionális ember vagyok, tudom, mi a dolgom, szeretem idejében elvégezni a feladataimat, nem nagyon lehet kihozni a sodromból legalábbis nappal. Este viszont megváltozom. Az a szerencse, hogy a koncertek este hét után kezdődnek. Sokan meglepődnek, mennyire megváltozom, ha besötétedik. Nem vagyok magányos ember, utálok egyedül élni, de írni úgy, hogy más is ott van velem, nagyon nehéz. De megoldható. Szerencsére a párom megért. Rendes fiú, ha nagyon szépen kérem, hajlandó este tízkor is lemenni a barátaival sörözni. Tudja, hogy nem azért küldöm el, mert nem szeretem. Szintén zenész.

Vig György

Fidelio, 2008. január 03.

Ventoscala - egyre feljebb a szél lépcsőin

Meskó Ilona neve egyre jobban cseng zenei körökben és egyre ismerősebben a koncertlátogató közönség számára. Tehetségét nemcsak a zongora mellett kamatoztatja, hanem zeneszerzőként és az általa alapított Ventoscala Szimfonikus Zenekar karmestereként is. Tanárként is figyelemreméltó eredményeket ér el, hiszen 2007 szeptemberétől zeneszerzést tanít a Weiner Leó Konzervatóriumban.

– A darabjaidat rendszeresen és sikerrel játsszák kortárs fórumokon, így a Budapesti Őszi és Tavaszi Fesztiválon, a Korunk Zenéje, az Új Magyar Művek Hangversenyciklusa, az IKZE rendezvényein, januárban pedig a Mini-Fesztiválon mutatkozol be az Adom burkolt című..., kürtre és cimbalomra írt szerzeményeddel. Hogyan fedezted fel magadban a komponálás képességét?

– Hat évesen kezdtem el zongorát tanulni, és párhuzamosan ezzel próbálgattam a leírt kottát máshogy játszani - más hangokkal, más ritmusban -, és amennyire tudtam, le is jegyeztem ezeket az ötleteimet. Természetes volt számomra, hogy zongorázok egy darabot, és közben kitalálok valami mást is. Tizenhárom évesen felvettek a Debreceni Konzervatórium előkészítőjébe, de

zeneszerzés szak nem indult, ezért Budapestre jöttem, és a Bartók Béla Konzervatóriumban folytattam tanulmányaimat. Amikor végeztem, öt helyre adtam be a jelentkezési lapomat, és mind az öt helyre felvettek – persze csak egyet választhattam. Így kerültem végül a Zeneakadémia zeneszerzés szakára.

– *Hogyan lettél karmester?*

– Konzis koromban kezdett foglalkoztatni a gondolat, de a tanáraim lebeszéltek – akkor még elfogadtam az érveiket. Pár év múlva a Filharmónia meghívott zongorázni Jurij Szimonov kurzusára, ahová a világ minden tájáról érkeztek karmesterek. Néhányuknál úgy éreztem: így én is meg tudom csinálni, ezért megkértem Szimonovot, hadd próbáljam meg. Ezek után felvett ösztöndíjasként, és már a második év végén azt mondta, hogy jobb lehetek, mint itt bárki más. Nekem ez akkora lökést adott, hogy úgy éreztem, innen már nincs visszaút.

– *A Ventoscala Szimfonikus Zenekar megalapításának ötlete ekkor fogalmazódott meg benned?*

– Akkor, amikor mindez történt, és még a következő három évben sem volt felvételi a Zeneakadémián karmester szakra, így nem tudtam tanulni, ezért más lehetőséget kellett keresnem. Négy ifjúsági zenekar működött abban az időben: Héja Domonkos a példaképem volt, így miután nem voltunk egy szinten, ott nem próbálkoztam, a másik zenekar nem volt hosszú életű, a két további együttes vezetője pedig nem engedett a zenekar elé állni. Sőt, az egyikük azt mondta, hogy szerinte egy nőnek senki nem jön el játszani, nincs az a zenész, aki egy női karmester irányítását elfogadná. Ezen annyira felhúztam magam, hogy elkezdtem telefonon felhívogatni az ismerőseimet, barátaimat, hogy meggyőződjem magam is: tényleg igaz ez? Egy hét múlva megtartottam az első „zenekari" próbát. Semmi konkrét koncertcél, de pénz se volt, csak egy kis sütemény, amivel a próbák szünetében kínáltam meg őket. Az, hogy ilyen feltételek mellett, még hónapok múltával is jöttek próbára, nekem nagyon sokat jelent. Hozzá kell tegyem, mára a négyből három zenekar megszűnt. Az esélytelen, kis

próbálkozás maradt meg a négy kisebb próbálkozás közül a zenei életben: ez a Ventoscala.

– *2008-ban ötéves lesz a Ventoscala Zenekar. Hogy látod, mennyit fejlődött az együttes ez alatt az idő alatt?*

– Professzionális zenekar lettünk, a próbák során fegyelmezett munka folyik, és mindenki gyakorol: bízhatok abban, hogy aki ott ül, az tudja, hogy mit csinál. Közben szinte minden zenekari tag lediplomázott, és más zenekarokban, más karmesterekkel is dolgozik – ennek nagyon örülök, hiszen így mindenki csak jobb lesz.

– *Te hogyan fejleszted magad?*

– Lehet nézni videón nagy karmestereket, lehet könyveket olvasni, de önmagában ez nem elég: vezényelni kell, mégpedig sokat. Másrészt különböző stílusú darabokat kell tanulni: hiszen más egy héttagú ensemble együttest dirigálni és más egy szimfonikus zenekart. Hiányérzetem, hogy nincs lehetőségünk még elég önálló zenekari darabot, szimfóniát előadni. Általában versenyműveket szólaltatunk meg, és kísérünk egy-egy szólistát, ami természetesen nagy örömöt jelent, mert technikailag így lehet a legtöbbet tanulni: ha nem vagyok elég felkészült, és a zenekar nem elég rugalmas, akkor nem tudom az együttest úgy „mozgatni", ahogy a szólista éppen szeretné.

– *Mit szeretnél elérni a közeljövőben?*

– A Ventoscala Szimfonikus Zenekar nagyon fontos nekem. Szeretnék persze máshol is vezényelni, de azoknak az embereknek, akik mellettem voltak és vannak ma is, állást szeretnék biztosítani: olyan munkát, amely biztonságot jelent nekik. Zeneszerzőként pedig filmzenét szeretnék komponálni. Ez még várat magára, de remélem nem sokáig...

Filip Viktória

Kiadja:
Dr. Nagy Róbert

A könyvet tervezte, illusztrálta:
Mezey István
grafikusművész

Készült:
A Litoplan Kft. nyomdájában
Kazincbarcikán

Felelős vezető:
Tóth Zoltán
ügyvezető igazgató

ISBN 978-963-06-6374-8